

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин і права
Кафедра міжнародної комунікації та політології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету інженерії, транспорту та архітектури

_____ В. П. Олександренко
_____ 2022 р.

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна **Українське державотворення та європейські цінності**

Освітньо-професійна програма **Охорона праці (за галузями)**

Рівень вищої освіти **перший (бакалавр)**

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач	Земський Юрій Сергійович
Профайл викладача	https://polit.khnu.km.ua/page2.aspx
E-mail викладача(ів)	yury_zemsky@ukr.net
Контактний телефон	За індивідуальною домовленістю
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=6965
Навчальний рік	2022-2023
Консультації	Очні: вівторок, 12.30-13.00, Б- 404 Онлайн: ZOOM - по понеділках 16.00- 17.00

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни Кредити ЄКТС	Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, в т.ч. ІРС			Залік	Іспит
					Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
О	Д	2	4	4	54	36	–	18	–	66	–	–	+	–

Анотація дисципліни

Вивчення дисципліни “Українське державотворення та європейські цінності” є важливим курсом циклу соціально-гуманітарних наук, який не лише надає студентам системні знання історії генези української державності у контексті загальноєвропейського історико-політичного поступу, але й сприяє усвідомленню цінностей верховенства права й свободи людини, формуванню національної свідомості, державницької життєвої позиції та громадянської активності, вибудовує систему особистісних морально-етичних норм на засадах сучасних загальноєвропейських цивілізаційних цінностей полікультурного та багатоконфесійного середовища. Водночас, вивчення цієї дисципліни надаватиме здобувачу вищої освіти розуміння загальнонаукового принципу детермінізму, а також навчатиме умінням послуговуватися принципом історизму, який є одним із найважливіших загальнонаукових принципів пізнання дійсності. Принцип історизму формує у людини комплексне сприйняття подій, процесів та фактів у їхній послідовній наступності із виокремленням причинно-наслідкових зв'язків поміж ними. А крім того, спонукає до аналітичного та критичного мислення, навчає не піддаватися фаталізму (сліпому сприйняттю усіх подій як наперед визначених та завчасно нібито кимось запрограмованих), а також не впадати у нігілізм (тобто у покірну байдужість через уявну буцімто неможливість будь-що змінити у цьому світі). А отже, вивчення названої дисципліни не лише надаватиме конкретні знання, вона навчатиме студента мислити науково.

Пререквізити – культурологія та культура мовлення.
Кореквізити – філософія (в т. ч. логіка, етика, естетика)

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни надати студентам розуміння цінності існування власної національної держави як єдиної надійної запоруки вільного розвитку народу. А крім того, надати знання основних подій і процесів українського державотворення та сформуванню усвідомлення чинників сприяння та перешкоджання державотворенню. Сприяти набуттю навиків вдосконалення власного інтелектуального та культурного рівня, оволодінню вміннями толерантного спілкування у відповідності з сучасними морально-етичними загальноєвропейськими нормами, а також уміти відстоювати честь, гідність, особистісні права та свободи свої та інших людей.

Завдання дисципліни забезпечити оволодінням фактологічних знань щодо історії Українського державотворення, задля усвідомлення цінності існування власної національної держави, а також задля формування у молодих людей національної свідомості, державницької життєвої позиції та громадянської активності. А водночас, усвідомлення ними органічної спорідненості між Українською та Загальноєвропейською ціннісно-світоглядною та суспільно-політичною системою організації життя.

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, має: **знати** наскільки важливим є існування інституту держави задля вільного розвитку українського народу, а водночас розумітися на засадничих ідеях та цінностях Європейської цивілізації, в сенсі виконання нею функцій різних форм захисту прав та свобод громадян; **вміти** пояснити роль держави задля збереження національно-культурної ідентичності українців, як і інших європейських народів; усвідомлювати свою належність до громадянського суспільства, що керується в своєму суспільному житті принципом верховенства права, а відтак шанувати й відстоювати власні права та свободи; виділити факти найбільш суттєвих подій в історії здобуття незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України; класифікувати основні етапи на шляху українського державного будівництва; демонструвати повагу до морально-етичних та культурних цінностей української самобутності у контексті загальноєвропейського цивілізаційного поступу, тобто виявляючи повагу до прав та свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студента		
			Зміст	Год.	Література
1	Українське державотворення у контексті загальноєвропейського цивілізаційного поступу Лекція 1 1. Сучасні світові процеси глобалізації: проблема співвідношення національних та загально-цивілізаційних цінностей 2. Важливість існування національної державності в сучасному світі		Опрацювання теоретичного матеріалу з Л 1. Підготовка до практичного заняття 1.	3	1-5
2	Українське державотворення у контексті загальноєвропейського цивілізаційного поступу Лекція 2 1. Геополітична вага існування Української держави як запоруки збалансування сил у Європейському просторі 2. Місце європейських цінностей у ментально-світоглядній системі українців	Українське державотворення у контексті загальноєвропейського цивілізаційного поступу Практичне заняття 1 1. Проблема існування національних держав в умовах сучасних світових процесів глобалізації 2. Україна на політичній карті сучасної Європи – переваги та проблеми геополітичного розташування 3. Поняття “Європейські цінності”, їхнє розуміння та	Опрацювання теоретичного матеріалу з Л 2. Підготовка до практичного заняття 1.	4	1-5

		значимість в сучасному українському суспільстві			
3	<p>Україна-Русь IX – XVI ст. на тлі Європейських історико-політичних та культурних процесів <i>Лекція 3</i></p> <p>1. Державотворча діяльність руських князів, міжнародні зв'язки і місце Київської Русі в історії Європи 2. Галицько-Волинська держава – Королівство Руське та його вага в Європейській політиці XIII – XIV ст.</p>		Опрацювання теоретичного матеріалу з Л 3. Підготовка до практичного заняття 2.	3	2, 5-8
4	<p>Україна-Русь IX – XVI ст. на тлі Європейських історико-політичних та культурних процесів <i>Лекція 4</i></p> <p>1. Причини та наслідки втрати українцями власної державності й умови перебування у складі сусідніх держав 2. Україна під владою Речі Посполитої: політична та культурна складова збереження власної самобутності</p>	<p>Україна-Русь IX – XVI ст. на тлі Європейських історико-політичних та культурних процесів <i>Практичне заняття 2</i></p> <p>1. Особливості політичного й суспільного устрою держави Київська Русь, її впливовість на карті Європи 2. Досягнення та значимість в історії України Галицько-Волинської держави 3. Порівняльна характеристика перебування українських земель у складі Польщі та ВКЛ. Наслідки створення Речі Посполитої</p>	Опрацювання теоретичного матеріалу з Л 4. Підготовка до практичного заняття 2.	4	2, 5-8
5	<p>Національно-визвольна війна українського народу крізь призму перших Європейських буржуазних революцій <i>Лекція 5</i></p> <p>1. Причини та хід Національно-визвольної війни як головні передумови формування нового типу Української держави 2. Елементи демократизму Козацької держави – полково-сотенний устрій, вільні економічні порядки</p>		Опрацювання теоретичного матеріалу з Л 5. Підготовка до практичного заняття 3.	3	2, 5-8
6	<p>Національно-визвольна війна українського народу крізь призму перших Європейських буржуазних революцій <i>Лекція 6</i></p> <p>1. Причини невиправданих сподівань підписання Б. Хмельницьким союзу з Московським царством 2. Національно-визвольна війна українського народу в контексті загальноєвропейських процесів XVII ст.</p>	<p>Національно-визвольна війна українського народу крізь призму перших Європейських буржуазних революцій <i>Практичне заняття 3</i></p> <p>1. Причини вибуху та хід головних подій Національно-визвольної війни українського народу 2. Очікувані сподівання та реальні наслідки підписання Б. Хмельницьким союзу з Московським царством 3. Елементи подібного та відмінності між Національно-визвольною війною українського народу та сучасною їй Англійською</p>	Опрацювання теоретичного матеріалу з Л 6. Підготовка до практичного заняття 3.	4	2, 5-8

		буржуазною революцією			
7	<p>Українська (Козацька) держава XVII-XVIII ст. та Європейський модернізаційний процес <i>Лекція 7</i></p> <p>1. Різноманіття політики гетьманів–наступників Б. Хмельницького в боротьбі за державність 2. Подібність Українського та Європейського громадянських протистоянь XVII-XVIII ст.</p>		Опрацювання теоретичного матеріалу з Л 7. Підготовка до практичного заняття 4.	3	2, 5-8
8	<p>Українська (Козацька) держава XVII-XVIII ст. та Європейський модернізаційний процес <i>Лекція 8</i></p> <p>1. Причини та наслідки спроби гетьмана І. Мазепи розірвати союз із Московським царством 2. Поступова ліквідація Москвою усіх автономних прав України та наслідки завершення козацького періоду історії</p>	<p>Українська (Козацька) держава XVII-XVIII ст. та Європейський модернізаційний процес <i>Практичне заняття 4</i></p> <p>1. Державницькі та помилкові рішення в політиці гетьманів України другої половини XVII ст. 2. Політичні обставини, реальні здобутки та прорахунки правління гетьмана І. Мазепи 3. Причини нетерпимості російсько-імперської влади щодо козацьких порядків в Україні та засоби їх ліквідації</p>	Опрацювання теоретичного матеріалу з Л 8. Підготовка до практичного заняття 4. Підготовка до контрольної роботи 1.	4	2, 5-8
9	<p>Україна та Західна Європа XIX ст.: утвердження ідеології громадянського змісту <i>Лекція 9</i></p> <p>1. Зміст процесу національно-духовного відродження та формування ідей громадянських відносин в суспільстві 2. Проблема національного “будительства” народу та роль Тараса Шевченка у цьому процесі.</p>		Опрацювання теоретичного матеріалу з Л 9. Підготовка до практичного заняття 5. Підготовка до контрольної роботи 1.	3	1-5, 9, 10
10	<p>Україна та Західна Європа XIX ст.: утвердження ідеології громадянського змісту <i>Лекція 10.</i></p> <p>1. Спільне та відмінне у процесах національного відродження Наддніпрянської України та Галичини 2. Політизація громадського життя в Україні наприкінці XIX – початку XX ст. та Європейські впливи у цьому процесі</p>	<p>Україна та Західна Європа XIX ст.: утвердження ідеології громадянського змісту <i>Практичне заняття 5</i></p> <p>1. Процес національно-духовного відродження як загальноєвропейське явище та його українські особливості. 2. Особливості українського національно-духовного відродження на теренах підпорядкованих Російській та Австро-Угорській імперіям. Роль Тараса Шевченка у цьому процесі 3. Виникнення перших українських політичних партій та особливості їхньої діяльності</p>	Опрацювання теоретичного матеріалу з Л 10. Підготовка до практичного заняття 5. Робота над ІДЗ	4	1-5, 9, 10
11	<p>Україна періоду відродження національної державності початку XX ст. та</p>		Опрацювання теоретичного матеріалу з	3	1-5, 9, 10

	<p>формування сучасної карти Європи <i>Лекція 11</i></p> <p>1. Політичне відродження України в умовах розвалу останніх Європейських імперій у ході Першої світової війни</p> <p>2. Здобутки та прорахунки державотворчих зусиль Центральної Ради та Гетьманату П. Скоропадського</p>		Л 11. Підготовка до практичного заняття 6. Робота над ІДЗ		
12	<p>Україна періоду відродження національної державності початку ХХ ст. та формування сучасної карти Європи <i>Лекція 12</i></p> <p>1. Обставини та причини поразки УНР в боротьбі з більшовицькою Росією та ЗУНР проти Другої Речі Посполитої</p> <p>2. Міжнародні та внутрішньоукраїнські чинники неврахування інтересів українців у облаштуванні Версальсько-Вашингтонської системи світу</p>	<p>Україна періоду відродження національної державності початку ХХ ст. та формування сучасної карти Європи <i>Практичне заняття 6</i></p> <p>1. Політичні обставини створення Центральної Ради в Україні та її державотворча діяльність</p> <p>2. Міжнародні та внутрішньополітичні чинники впливу на державотворчу діяльність гетьмана Павла Скоропадського</p> <p>3. Обставини й історичне значення проголошення Злуки УНР і ЗУНР та причини втрати Української державності</p>	Опрацювання теоретичного матеріалу з Л 12. Підготовка до практичного заняття 6. Робота над ІДЗ	4	1-5, 9, 10
13	<p>Державотворчі зусилля українців в політичних умовах 20-х – 30-х років ХХ ст. <i>Лекція 13</i></p> <p>1. Політика “коренізації” як спроба відродження української національної еліти в умовах радянської ідеології</p> <p>2. Індустріалізація, колективізація, Голодомор, політичні репресії як інструменти побудови тоталітарної системи</p>		Опрацювання теоретичного матеріалу з Л 13. Підготовка до практичного заняття 7. Робота над ІДЗ	4	2, 3, 9, 10
14	<p>Державотворчі зусилля українців в політичних умовах 20-х – 30-х років ХХ ст. <i>Лекція 14</i></p> <p>1. Державотворчі зусилля українців Західних земель під владою Польщі Румунії та Чехословаччини</p> <p>2. Загальноєвропейська проблема загострення міжнаціональних протиріч 30-х років</p>	<p>Державотворчі зусилля українців в політичних умовах 20-х – 30-х років ХХ ст. <i>Практичне заняття 7</i></p> <p>1. Причини політичних поступок радянської влади початку 20-х років: мета впровадження та здобутки політики “коренізації”</p> <p>2. Мета проведення та наслідки репресивної політики СРСР у 30-х роках в контексті Світової економічної кризи та Великої депресії</p> <p>3. Особливості політичних умов життя українців під владою Польщі, Румунії та Чехословаччини у міжвоєнний</p>	Опрацювання теоретичного матеріалу з Л 14. Підготовка до практичного заняття 7. Робота над ІДЗ	4	2, 3, 9, 10

		період			
15	<p>Україна як плацдарм Європейської геополітики в роки Другої світової війни та повосенних десятиліть <i>Лекція 15</i></p> <p>1. Україна в умовах розв'язання та перебігу подій Другої світової війни 2. Проблемні питання вивчення війни та причини ідеологічної боротьби Росії з країнами Заходу щодо трактування ряду її подій</p>		Опрацювання теоретичного матеріалу з Л 15. Підготовка до практичного заняття 8. Робота над ІДЗ	4	2, 3, 9, 10
16	<p>Україна як плацдарм Європейської геополітики в роки Другої світової війни та повосенних десятиліть <i>Лекція 16</i></p> <p>1. Хрущовська відлига, “шестидесятники”, дисидентський рух – зростання ваги національної політики в пізньому СРСР 2. Інструменти формування нового типу людини – “будівника комунізму” та причини невдачі цього проекту</p>	<p>Україна як плацдарм Європейської геополітики в роки Другої світової війни та повосенних десятиліть <i>Практичне заняття 8</i></p> <p>1. Трагедія бездержавності українців в умовах розв'язання та перебігу подій Другої світової війни 2. Причини загострення проблеми українського національного питання в умовах політики десталінізації наприкінці 50-х – впродовж 60-х років 3. Ідеологічні інструменти та мета виховання в СРСР нового соціуму – “радянський народ”</p>	Опрацювання теоретичного матеріалу з Л 16. Підготовка до практичного заняття 8. Оформлення та здача ІДЗ	4	2, 3, 9, 10
17	<p>Відродження та утвердження Української державної незалежності у протистоянні з російським неоімперіалізмом <i>Лекція 17</i></p> <p>1. Причини впровадження політики “Перебудови” й “Гласності” М. Горбачовим та її наслідки 2. Чинники посилення громадянської активності, створення “Народного руху” та прийняття Акту проголошення Незалежності України</p>		Опрацювання теоретичного матеріалу з Л 17. Підготовка до практичного заняття 9. Підготовка до контрольної роботи 2	4	1-5
18	<p>Відродження та утвердження Української державної незалежності у протистоянні з російським неоімперіалізмом <i>Лекція 18</i></p> <p>1. Здобутки та прорахунки перших двох десятиліть побудови незалежної України та зовнішньополітичні чинники впливу на цей процес 2. Сучасна Україна поміж Заходом та Сходом – Євроінтеграційний курс та опір аргесії РФ</p>	<p>Відродження та утвердження Української державної незалежності у протистоянні з російським неоімперіалізмом <i>Практичне заняття 9</i></p> <p>1. Чинники глибокої політичної та економічної кризи в СРСР 80-х років та мета впровадження політики “Перебудови” 2. Політичні та соціально-економічні обставини прийняття Акту проголошення Незалежності України. Успіхи та помилки в політиці розбудови суверенної</p>	Опрацювання теоретичного матеріалу з Л 18. Підготовка до практичного заняття 9. Підготовка до контрольної роботи 2	4	1-5

		Української державності перших десятиліть. 3. Суспільно-політичне та історичне значення Революції Гідності й боротьби українців за суверенітет і територіальну цілісність, у відповідності з нормами міжнародного права			
--	--	--	--	--	--

Примітка: * Лекційні заняття відбуваються кожен тиждень по дві години (чисельник чи знаменник відповідно до розкладу занять). Практичні заняття відбуваються раз на два тижні.

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Впродовж семестру, Студенти повинні відвідувати лекційні та практичні заняття, не запізнюючись на них. На практичних заняттях брати активну участь у дискусійних обговореннях питань, які винесені на розгляд кожної із тем, що вивчаються. Окрім того, одним із обов'язкових елементів самостійної роботи Студента є підготовка одного письмового Індивідуального дослідницького завдання (Реферату). Методичні вказівки щодо правил виконання Індивідуального завдання та рекомендована тематика подані у відповідному файлі в описі дисципліни "Українське державотворення та європейські цінності" на електронній платформі moodle khmnu. Тема Індивідуального завдання обирається Студентом довільно, на власний розсуд особистого зацікавлення певною проблематикою.

Під час роботи над Індивідуальними завданнями недопустимі порушення правил академічної доброчесності. У разі наявності плагіату здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати Індивідуальне завдання.

У випадку пропуску занять без поважної причини, необхідно буде самостійно опрацювати тему пропущеного заняття і прозвітувати щодо її засвоєння у спосіб усної відповіді на Консультаційному занятті. Іншим способом отримання бажаної оцінки за пропущене заняття, або не належну до нього підготовку – може бути виконання Студентом додаткового Індивідуального завдання (власне, написання ним додаткового Реферату) й тоді розмова на Консультаційному занятті стосуватиметься змісту відповідно підготовленої письмової роботи.

Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>): розділ «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»).

Критерії оцінювання результатів навчання

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з врахуванням коефіцієнта вагомості. Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється як середньозважений бал за усіма видами робіт.

При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; засвоєння теоретичного матеріалу тем перевіряється також тестовим контролем; якість набуття теоретичних знань перевіряється шляхом захисту індивідуального завдання, згідно з робочою програмою дисципліни і робочим навчальним планом.

Тестування (Контрольна робота) проводяться двічі на десятому та на останньому практичному занятті і включають двадцять п'ять запитань із поданого в Модульному середовищі переліку.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота										Самостійна, індивідуальна робота	Підсумковий контроль	
Усні виступи на практичних заняттях (мінімальна кількість оцінок - 5)										Індивідуальне завдання	залік	
1	2	3	4	5	6	7	8	9		Реферат	-	
0,4										0,3	0,3	-

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення усіх оцінок до електронного журналу.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ECTS	Інституційна шкала балів	Інституційна оцінка	Критерії оцінювання	
A	4,75-5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок.
B	4,25-4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками.
C	3,75-4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
D	3,25-3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією.
E	3,00-3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00-2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00-1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.

Питання для самоконтролю здобутих студентами результатів навчання

1. “Українське державотворення та європейські цінності” – предмет вивчення, завдання та значення дисципліни, в контексті формування сучасної людини з вищою освітою.
2. Поняття “європейські цінності”, їхнє розуміння та значимість в сучасному українському суспільстві
3. Геополітична вага існування сучасної Української держави, в контексті протиріч існуючих на Європейському просторі
4. Держава Київська Русь (IX – XI ст.), державотворча діяльність князів.
5. Причини роздроблення давньоруської держави. Поняття “вотчина”. Монгольське нашествя.
6. Процес виникнення та утвердження Галицько-Волинської держави. Князь Данило Романович.
7. Галицько-Волинська держава періоду розквіту. Наступники князя Данила Романовича. Значення Галицько-Волинської держави в історії України.
8. Причини та умови підписання Люблінської унії, її вплив на соціальне, духовне та економічне життя України.
9. Мотиви прийняття і наслідки Берестейської церковної унії. Братства. Роль православної церкви в національно-культурному житті українців.
10. Українське козацтво, наукові теорії щодо проблеми походження та часу виникнення. Імена перших організаторів козацтва. Роль козацтва в процесах Українського державотворення.
11. Запорозька Січ з часу виникнення до середини XVII ст.: внутрішній устрій, побут, військові походи. Імена перших кошових.
12. Три статуси козацтва, їх порівняльна характеристика. Зростання ролі козацтва в політичному та суспільному житті України з початку XVII ст. Народно-козацькі повстання.
13. Гетьман П. Сагайдачний як організатор козацької єдності. Його опікування українською православною церквою та школою.
14. Передумови та причини виникнення Національно-визвольної війни. Дипломатичні дії Б. Хмельницького в пошуках союзників.
15. Початок та перші результати військових дій в ході Національно-визвольної війни. Зборівський договір, як акт відновлення Української державності.
16. Військові та дипломатичні дії Козацького уряду в ході Національно-визвольної війни протягом 1649 – 1653 років. Білоцерківський договір.
17. Гетьман Б. Хмельницький, його державотворча діяльність, дипломатичні здібності та військова майстерність. Роль Б. Хмельницького в історії України.
18. Союз з Московським царством, умови підписання та розбіжності в його трактуванні учасниками договору. Оцінка українсько-московських домовленостей в історіографії.
19. Перші наслідки союзного договору з Московським царством. “Потоп” Польщі та Віленське перемир’я. Зовнішня політика Б. Хмельницького у 1655 – 1657 роках.
20. Державотворча діяльність гетьмана І. Виговського, внутрішня та зовнішня політика. Гадяцький договір. Бій під Конотопом.
21. Гетьманування Ю. Хмельницького. Умови Переяславського договору 1659 р., їх порівняння з умовами договору 1654 р. Відновлення Гадяцьких домовленостей.
22. Історія поділу України на Ліву- та Правобережну. Політичні портрети І. Брюховецького та П. Тетері. Андрусівське перемир’я.
23. Державотворча діяльність гетьмана П. Дорошенка, успіхи та невдачі його політики. Турецьке владарювання на Поділлі.

24. Державотворча діяльність гетьманів Д. Многогрішного та І. Самойловича, подібне та відмінне в їх політиці, стосунки з Московією.
25. Державотворча діяльність гетьмана І. Мазепи, особливості його внутрішньої та зовнішньої політики.
26. Причини та наслідки спроби І. Мазепи розірвати союз з Московським царством: Батурин, Запорожжя, Полтава.
27. Вимушена еміграція козаків за кордон початку XVIII ст. Державотворча діяльність гетьмана П. Орлика та його Конституція.
28. Політика наступників Петра I щодо України. Державотворча діяльність гетьманів П. Полуботка та Д. Апостола. Малоросійська Колегія та Правління Гетьманського уряду.
29. Останній гетьман України граф К. Розумовський. Повна ліквідація всіх автономних прав України.
30. Доля Запорозького козацтва у XVIII ст. Особливості порядків у Новій Січі та причини її ліквідації. Задунайське та Бузьке козацтво.
31. Становище українських земель в складі Речі Посполитої наприкінці XVII та впродовж XVIII ст. Визвольна боротьба українців: опришки, гайдамаки, Коліївщина.
32. Поділи Речі Посполитої та російсько-турецькі війни наприкінці XVIII ст., їх значення в історії України.
33. Особливості суспільно-політичного і економічного життя в Наддніпрянській Україні у XIX ст. Реформи в Російській імперії Олександра II.
34. Початок українського національно-духовного відродження, його зміст та діячі. Зародження нової літературної мови. Харківський університет.
35. Кирило-Мефодіївське товариство: мета діяльності та засоби її реалізації. Програмні документи.
36. “Балагульство”, “хлопоманство” та громадівський рух в Україні, як прояви націоконсолідувальної діяльності. Наукова та культурницька діяльність української національної еліти у другій половині XIX ст. Політика російського царату щодо українського питання.
37. Революція 1905 – 1907 років: причини виникнення та хід подій в Україні. Маніфест 17 жовтня та реалізація наданих ним свобод.
38. Досягнення революції 1905 – 1907 років в Україні. Контрреволюційна реакція. Чорносотенці.
39. Особливості життя українців в роки Першої світової війни. Активізація політичної діяльності в Галичині. Січовий рух.
40. Утворення Центральної Ради. Боротьба за автономію України. I та II Універсали. Стосунки з Тимчасовим урядом.
41. III Універсал Центральної Ради. Проголошення УНР. Умови створення радянського уряду України. Війна з радянською Росією.
42. IV Універсал Центральної Ради. Проголошення незалежності УНР. Брестський мир. Повернення і падіння Центральної Ради.
43. Українська Держава гетьмана П. Скоропадського: досягнення та прорахунки у внутрішній та зовнішній політиці.
44. Директорія, мотиви створення та діяльність: політична, військова, дипломатична, культурна. Причини поразок.
45. ЗУНР: умови створення, боротьба за утвердження, причини поразки. Акт Злуки. Рішення Вищої Версальської конференції щодо України.
46. Утвердження радянської влади в Україні та її політика. Голод 1921 – 1922 років.
47. Причини переходу до НЕПу. Зміст нової економічної політики. Створення СРСР.
48. Партійна та національно-культурна політика в Україні у 1920-х роках, її діячі та досягнення.
49. Причини та методи боротьби з національно-культурними досягненнями в Україні у 1930-х роках. Політичні процеси та їх жертви.
50. Політика колективізації в Україні: мета та засоби. Голодомор 1932 – 1933 років.
51. Сталінський політичний терор в Україні. Репресії 1930-х рр.
52. Становище українців у 1920 – 1930-х роках в складі Польщі. “Осадництво”, “паціфікація”. Український політичний рух. Створення ОУН, її лідери.
53. Українці під владою Румунії та Чехословаччини між I й II світовими війнами. Історична драма Карпатської України.
54. Об’єднання українських земель у 1939 – 1940 роках: обставини та наслідки. Радянсько-німецька дипломатія напередодні Другої світової війни.
55. Україна в умовах розв’язання Другої світової війни. Початок військових дій в Україні: стратегічні помилки та волюнтаризм командування.
56. Військові дії в Україні у 1941 – 1942 роках. Спроба ОУН проголосити українську державність.
57. Німецький окупаційний режим. Український рух опору. УПА. Радянські партизани.
58. Розгортання бойових дій у 1943 – 1944 роках з визволення України. Замовчування та викривлення правди про війну в радянській історіографії.
59. Становище та відбудова народного господарства України в повоєнні роки. Особливості розвитку західноукраїнських областей. Голод 1946 – 1947 років.
60. Радянізація західноукраїнських областей в повоєнний період. Боротьба влади з ОУН та УПА.
61. Десталінізація. Внутрішня та зовнішня політика М. Хрущова, спроби реформ. Диспропорції розвитку галузей народного господарства України у 1950 – 1960-х роках.

62. Економічний та політичний розвиток України у 1960 – 1980-х роках. Зростання кризових явищ. “Шестидесятники” та дисиденти, їхня національно-державотворча діяльність.
63. Політика “перебудови”: декларовані та реальні зміни.
64. Україна — самостійна держава: проблеми та здобутки розвитку. Взаємини з іншими державами.
65. Причини агресії РФ щодо України, з огляду на проблему Українського державотворення.

Рекомендована література

Основна

1. Земський Ю. С. Зародження українського модерного націоналізму: монографія. – Городок: Бедрихів край, 2018. – 256 с.
2. Історія державності України : експериментальний підручник / За заг. ред. Бандурки О.М., Ярмиша О.Н. – [кол. авторів: В.А. Греченко, О.А. Гавриленко, М.М. Столбуненко. та ін.] – Х.: ТОВ «Одісей», 2004. – 608 с.
3. Дейвіс Норман. Європа. Історія / Перекл. з англ. Петро Тарашук. – К.: Основи – 2001. – 1463 с.
4. Українське суспільство та Європейські цінності. Всеукраїнське соціологічне дослідження 2017 р., проведене Інститутом Горшеніна у співпраці з Представництвом Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні та Білорусі

Додаткова

5. Олійник М., Ткачук І. Історія України: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. Олійник, І. Ткачук. – 3-тє видання, виправлене та доповнене. – Львів "Новий світ-2000", 2007. – 264 с
6. Іванов В.М. Історія держави і права України: Підручник. – К.: КУП НАНУ, 2013. – 892 с.
7. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: Підручник / За наук. ред. ректора Дипломатичної академії України при МЗС України М.А. Кулініча. 2 вид. доповнене і оновлене. – К.: «LAT&K», 2015. – 477 с., 8 с. іл
8. Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст.: Навч. посібник. – К.: Генеза, 1997. – 312 с.
9. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX-XX століття: Навч. посібник. – К.: Генеза, 1996. – 360 с.
10. Субтельний О. Україна: історія. – К.: Либідь, 1995.

Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання MOODLE. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua>.
2. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/plage_lib.php
3. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>.
4. Інформаційні ресурси Бібліотеки ім. В.І.Вернадського. Доступ до ресурсу: <http://www.nbu.gov.ua/>
5. Український історичний портал Доступ до ресурсу: <http://historians.in.ua/>
6. Український інститут національної пам'яті. Доступ до ресурсу: <https://uinp.gov.ua>
<https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya>
7. Вільна онлайн бібліотека україномовної літератури. Доступ до ресурсу: <https://chtyvo.org.ua>
8. Вісник УНІАН. Доступ до ресурсу: <http://unian.net/ukr/products/95/>